

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **R. F.**, narozen dne X
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2018, č. j. MPSV-2018/77801-912,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) odeslanou dne 19. 6. 2018 napadá žalobce shora uvedené rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“) a navrhuje jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl žalobcovo odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v P. (dále jen „úřad práce“) ze dne 17. 1. 2018, č. j. 1921/2018/CER (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým žalobci nebyl přiznán příspěvek na živobytí ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném do 31. 12. 2018 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).
2. Žalobce v žalobě tvrdil, že úřad práce od něj coby žadatele o dávku od počátku nedůvodně požadoval doložení mnoha dokladů, které si mohl zajistit sám. Po zaslané stížnosti byla argumentace žalobce uznána a došlo k omluvě za dosavadní přístup. Jedněmi z požadovaných dokumentů byly i výpisy z účtů, které nebyly účty žalobce ani jiného účastníka správního řízení. Žalobce uvedl do své žádosti o dávku účet své matky, která mu měla vyplacené částky předávat. Po upozornění příslušnou pracovnící účet škrtl a nově uvedl požadavek na zaslání dávký prostřednictvím Č. p., s. p. Následně se objevil požadavek úřadu práce na výpisy z tohoto účtu,

stejně tak jako z účtu společnosti F. s.r.o. (dále jen „F.“), ve které byl žalobce v době podání žádosti uveden jako jeden z jednatelů. Ve vypořádání zmiňované stížnosti dokonce pracovnice nadřízeného orgánu postup obhajovala a uvedla na podporu tohoto postupu soudní judikaturu, která se však týká výhradně účtu účastníka řízení, nikoli účtů jiných osob. Následně i nadřízený orgán sdělil, že výpisy z účtů dalších osob již nepožaduje. Prvostupňové rozhodnutí i rozhodnutí žalovaného je však na tomto neoprávněném požadavku postaveno, jakožto na hlavním důvodu, proč nebyla dávka žalobci přiznána.

3. Dalším argumentem žalovaného, resp. úřadu práce, je údajný prodej p.-b. I. žalobcem, případně společně posuzovanou osobou. Tento prodej uskutečňuje F. ve své nemovitosti a na svém pozemku, nikoli v nemovitosti žalobce, přičemž žalobce není ani na této adrese trvale hlášen a bydlí i v jiné nemovitosti. Pracovnice úřadu práce byly na kontrole výhradně v nemovitostech J. ev. č. X (evidenční adresa žalobce) a ev. č. X (adresa skutečného pobytu žalobce) v D. B. Na adrese J. ev. č. X má sídlo F., kterou zcela bezdůvodně správní orgány ve věci argumentují. Žalobce ani jeho manželka nemají žádný živnostenský list, naopak žalobce je (v době rozhodnutí) evidován na úřadu práce. Obsahem spisu nemůže být žádný důkaz o inzerování p. p. žalobcem, neboť nikde takový p. neinzeroval.
4. Žalobce rovněž namítá nesprávnost odůvodnění napadeného rozhodnutí, pokud uvádí, že si údajně mohl zajistit příjem z titulu své funkce jednatele právnické osoby. Úřad práce přitom obdržel od F. sdělení, že žalobce nepobírá od této společnosti žádnou finanční odměnu. Zároveň si úřad práce vyžádal od příslušného finančního úřadu, bez vědomí společnosti i žalobce, zprávu ohledně finanční situace F. Prvostupňový orgán obdržel odpověď (až po skončení řízení), že společnost je ve ztrátě.
5. Žalobce žalovanému též vytýká, že se nevypořádal s některými námitkami žalobce uvedenými v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí, zejména pokud jde o argumentaci, že žalobce je vlastníkem bytu v O. ulici č. p. X v P. v osobním vlastnictví. Žalobce je však vlastníkem pouze minimálního podílu v řádu tisícín na nebytovém prostoru, nikoli bytu.
6. Závěrem žalobce poukazuje na to, že ve vyrozumění úřadu práce ze dne 8. 1. 2018 je uvedeno, že se jedná o žádost o nepřiznání dávky. Domnívá se proto, že o jeho žádosti bylo rozhodnuto již předem.
7. Žalovaný ve svém písemném vyjádření k podané žalobě nejprve zrekapituloval dosavadní průběh správního řízení. Dále uvedl, že žalobce nesplnil svou povinnost dle ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobce nevyhověl v plném rozsahu výzvě k doložení rozhodných skutečností a nedoložil výpis z bankovního účtu, který uvedl jako místo výplaty na žádosti o dávku. Požadovaný výpis odmítl žalobce doložit s tím, že se jedná o účet třetí osoby. Toto tvrzení ale žalobce nikterak neprokázal. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce původně uvedl bankovní účet, na který by mu v případě přiznání dávky byly zasílány finanční prostředky, lze předpokládat, že tento účet obsahuje také finanční prostředky určené přímo žalobci a současně že žalobce má přístup k těmto finančním prostředkům a může s nimi disponovat, i když on sám uvádí, že není vlastníkem tohoto účtu. Na základě ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) musí správní orgán zjišťovat stav věci nezbytný pro konkrétní případ a musí mu být nápomocni účastníci řízení. Ti jsou podle § 52 správního řádu povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.
8. Žalovaný též uvedl, že žalobce i společně posuzovaná osoba jsou jednatele F. a že tato funkce je vykonávána zdarma. Žalovaný má za to, že pokud společnost dosahuje zisku, má žalobce nárok

na podíl ze zisku. Pokud ve své tíživé situaci vykonává tuto činnost zcela zdarma a odmítá vykonávat jinou činnost pro zlepšení své situace, nelze jej považovat za osobu, která by potřebovala pomoc od státu. Pokud jde o námitku žalobce ve věci nemovitostí ev. č. X, ev. č. X a ev. č. X, žalovaný uvádí, že jsou ve vlastnictví F. a nejsou posuzovány jako majetek žalobce ani společně posuzované osoby. Žalovaný se na základě výše uvedených skutečností domnívá, že žalobce není osobou v hmotné nouzi, a nárok na příspěvek na živobytí mu tudíž nevznikl.

9. Žalobce v replice uvedl, že žalovaný se nijak nevypořádal s argumenty uvedenými v žalobě a přejímá argumentaci uvedenou v napadeném rozhodnutí. Žalobce se hodlá dále vyjádřit při nařízeném jednání, neboť má vážné podezření, že spis úřadu práce neobsahuje veškeré podklady a dokumenty, které se k řízení o přidělení dávky vztahují. Toto podezření plyne z toho, jakým způsobem žalovaný argumentuje.
10. V průběhu jednání, z něž se žalovaný omluvil s tím, že jeho odročení nežádá, žalobce zdůraznil, že s manželkou nikdy nic od státu nepožadoval a poprvé tak učinil právě až žádostí v říjnu 2017, jelikož se dostal do složité situace. Vysvětloval, že tehdy považoval za praktické, aby mu byla dávka zasílána bankovním převodem na účet matky, ale po sdělení úřednice, že to musí být jeho vlastní účet, účet přeškrtl a v souladu s její radou určil, že dávka má být zasílána poštovní poukázkou. I když tedy rozhodující úřednice od počátku věděla, že se nejedná o jeho účet, opakovaně po něm požadovala výpisy z tohoto účtu (a také z účtu F.), ačkoliv musela vědět, že žalobce nemá oprávnění si výpisy z cizího účtu vyžadovat. Žalovaný stejně tak musel zjistit ze sdělení banky, že účet uvedený původně v žádosti žalobci nepatří, ale nezohlednil to. Pokud jde o F., žalobce uvedl, že společnost ze 100 % patří jeho synovi, který byl v té době dlouhodobě v A., a proto formálně ustanovil žalobce a jeho manželku jednateli, aby za společnost mohl v ČR někdo jednat. Správní orgány následně opakovaně výkonem jednatelské funkce argumentovaly, jako by netušily, že si jednatelé nemohou přivlastňovat peníze společnosti. Úřad práce po žalobci požadoval předložení desítek různých dokladů, přičemž žalobce k takovým dokladům nemohl mít vůbec přístup nebo se jednalo o irelevantní listiny. Obzvláště zážející bylo, že po žalobci a manželce úřad práce žádal předložení dokumentů o jejich podnikatelské činnosti, ačkoliv žalobce živnostenské podnikání ukončil v roce 2012 a manželka nepodnikala nikdy. Po vydání prvostupňového rozhodnutí pak úřad práce oslovil finanční úřad, od kterého zjistil, že F. je ve ztrátě. Žalovaný tak tuto skutečnost musel vědět, přesto na to v napadeném rozhodnutí nereagoval a nepochopitelně jen zopakoval argumentaci úřadu práce, proti níž se žalobce vymezoval. Žalobce dále namítl, že úřad práce si vyžádal od finančního úřadu sdělení o F., avšak do správního spisu jej nezaložil, protože se mu nehodilo. To žalobce vnímá jako podvod. Úřad práce také z výpisů z katastru nemovitostí musely vyčíst, že žalobce vlastní jen minoritní podíl na nebytovém prostoru, přesto zcela nepravdivě v prvostupňovém rozhodnutí žalobce obvinil z toho, že vlastní byt v P. Pokud jde o místní šetření, nejsou v něm uváděna jména údajných místních občanů, od nichž mají pocházet zaznamenané informace; žalobce má tak za to, že uváděné informace si buď úřednice vymyslely, nebo pocházely od nějakého nepřejícného souseda. Rozhodně jsou nepravdivé, což dokládá i jím dokládaná smlouva, ze které plyne, že p. p.-b. l. provozovala F., a nikoliv žalobce nebo jeho manželka. Žalobce dále rozporoval, že by nevynaložil dostatečnou snahu na získání výděлку, ostatně již 1. 6. 2018 po absolvovaných školeních u úřadu práce nastoupil do zaměstnání. Zdůraznil, že není dlouhodobým žadatelem o dávky, ale žádost učinil v situaci, kdy se krátkodobě dostal do finančních obtíží.
11. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že se žalobce dne 20. 10. 2017 dostavil k úřadu práce, kde na předepsaném formuláři podal žádost o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí. V žádosti uvedl jako adresu svého trvalého i skutečného pobytu „J. ev. č. X, D. B.“. Jako společně posuzovanou osobu ve smyslu zákona o pomoci v hmotné nouzi uvedl žalobce svou manželku A. F. F. s tím, že má skutečný pobyt na adrese K. V. ev. č. X, J., D. B. Dále

v žádosti v kolonce „Způsob výplaty dávky“ žalobce zaškrtnul variantu „na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK“ a uvedl číslo účtu X. Toto bylo následně přeškrtnuto. Řádně vyznačena pak byla varianta „poštovním poukazem na jinou adresu v ČR“ s vyplněnou adresou „K. V. ev. č. X, J., D. B.“.

12. Na formulářích „Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech“ a „Doklad o výši měsíčních příjmů“ bylo u žalobce a společně posuzované osoby uvedeno, že nemají žádné příjmy za období 7/2017 – 9/2017 a nevlastní žádný movitý či nemovitý majetek. Jako jím bez právního titulu užívaný a obývaný prostor žalobce uvedl stavbu pro r. na adrese „J. ev. č. X, D. B.“, kterou užívá s výši nákladů 0 Kč. Vlastníkem tohoto objektu byla dle výpisu z katastru nemovitostí F.
13. Úřad práce si obstaral výpisy z živnostenského rejstříku, z nichž vyplývá, že žalobce a jeho manželka jsou od 15. 2. 2012 jedinými jednateli F. Dále pořídil výtisk webových stránek F, která se prezentuje jako r. a. (poskytující i p. s.) se sídlem na adrese K. V. ev. č. X, J., D. B., a s dalšími třemi pobočkami, a to v P., v K. (poblíž p. n. O.) a v n. S. (S.-A.), s tím, že jako rodinná firma nemá zaměstnance, díky čemuž může poskytovat cenově dostupné služby. Jako kontaktní osoba v P. je uvedena manželka žalobce a jako fakturační kontakt je uveden žalobce s manželkou. Z výpisů z katastru nemovitostí dále vyplynulo, že F. vlastní v J. r. objekty ev. č. X, ev. č. X i ev. č. X. Z dalších výpisů z katastru vyplynulo, že žalobce vlastní spoluvlastnické podíly o velikosti X na nebytové jednotce v budově v P. – K. a X na přilehlých třech pozemcích o celkové rozloze cca X m² a že žalobce spolu s manželkou má ve společném jmění manželů spoluvlastnický podíl o velikosti X na pozemku o výměře X m² v K.
14. Přípisem úřadu práce ze dne 9. 11. 2017 byl žalobce vyzván k doplnění dokladu o podnikání a jiné výdělečné činnosti, výpisů z bankovního účtu původně uvedeného v žádosti za období 7/2017 – 10/2017, dokladů o podání daňových přiznání za roky 2016 a 2017, nově vyplněného prohlášení o celkových majetkových poměrech se skutečnými údaji, dokladů ze živnostenského úřadu, dokladu o evidenci jako OSVČ, potvrzení doby důchodového pojištění atd., to vše ve vztahu k žalobci i osobě společně posuzované (manželce), a to do 8 dnů ode dne doručení výzvy.
15. Dne 22. 11. 2017 žalobce telefonicky kontaktoval z telefonního čísla vedeného na webových stránkách jako kontaktní údaj F. pověřenou úřední osobu a sdělil jí, že nic dokládat nebude a že je její povinností mu prokázat, zda něco vlastní.
16. Úřad práce si dále opatřil výpis z obchodního rejstříku F. včetně účetní závěrky této společnosti za rok 2016, z nichž vyplynulo, že jediným společníkem je M. F., jedinými jednateli žalobce a jeho manželka a že společnost vykazuje, že je ve ztrátě a nemá žádné zaměstnance. Z registračních údajů této společnosti pro účely DPH bylo dále zjištěno číslo bankovního účtu F.
17. Podáním ze dne 24. 11. 2017 žalobce namítl, že jeho manželka nikdy nepodnikala a nepodniká a že on sám podnikal jen do roku 2012. Žalobce dále argumentoval tím, že není oprávněn poskytovat výpis z účtu třetí osoby. Konstatoval, že on ani manželka nepodávali daňové přiznání, protože neměli žádný příjem, a proto je nemohou ani předložit, nehledě na to, že daňové přiznání za rok 2017 ještě ani nemuselo být podáváno. Dále zmínil, že s manželkou vlastní jen spoluvlastnický podíl k pozemku, který souvisí s kdysi vlastněnou nemovitostí, jenž je ale samostatně neprodejný a je blokován z důvodu exekučních řízení. Žalobce dále namítl, že nesouhlasí s postupem správního orgánu ve věci, který si mohl sám vyžádat potřebné doklady od jiných státních orgánů. Žalobce zaslal nově vyplněné prohlášení o majetkových poměrech, kde nově uvedl, že oba s manželkou vlastní pozemek vedený jako ostatní plocha o rozloze cca X m², jiný majetek přitom nemají.

18. Dne 30. 11. 2017 úřední osoby úřadu práce provedly místní šetření a navštívily oblast, kde se nachází tři výše uvedené objekty (ch. s ev. č. X, ch. s ev. č. X a ch. s ev. č. X). Místní obyvatelé měli dle úředního záznamu pracovním sdělit, že žalobce s manželkou obývá ch. ev. č. X a zbylé dvě ch. jen vlastní, přičemž se o něm vyjadřovali krajně nelichotivě a zmiňovali, že u svých objektů odstraňuje evidenční čísla tak, aby nebyl k nalezení. Žalobce údajně vlastní několik společností, r. s., místní h., kterou otevírá jen občas, prodává p., je zadlužen a snaží se získat peníze nekalým způsobem. U uvedených objektů, které musely identifikovat s pomocí mapy, pracovníce nikoho nezastihly, pouze tam zanechaly oznámení o návštěvě. Na plotě u ch. ev. č. X byla velká reklamní cedula „P. m. P. l.“ s tel. kontaktem, na který následně pracovníce zatelefonovaly s tím, že mají zájem o nákup p.-b. l. Hovor přijala manželka žalobce a potvrdila, že v 17 hodin budou doma a nebude problém l. prodat. Na vývěsce osadní klubovny pak visela inzerce žalobce, který nabízel akci na prodej p.-b. l. Na konci úředního záznamu byl učiněn závěr, že žalobce prvostupňovému orgánu nesdělil všechny rozhodné skutečnosti a že se jej naopak snažil uvést v omyl.
19. Dne 15. 12. 2017 žalobce převzal vyrozumění o tom, že se může ve lhůtě 5 dnů vyjádřit k podkladům rozhodnutí. Výzvou ze dne 22. 12. 2017 byl žalobce vyzván k doložení dalších podkladů, a to smlouvy o výkonu funkce jednatele a potvrzení, zda žalobce a jeho manželka má za výkon této funkce nárok na odměnu, a rovněž výpisů z bankovního účtu původně uvedeného na žádosti o dávku a bankovního účtu F. za období 7/2017 – 10/2017, a to do 8 dnů ode dne doručení výzvy. Na výzvu žalovaný reagoval podáním ze dne 5. 1. 2018, v němž zdůraznil, že na funkce jednatele neexistují žádné smlouvy, jednatele byli zapsáni již v zakladatelské listině společnosti. Žalobce přitom nemůže doložit, že nemá příjem, v tomto směru musí postačit jeho prohlášení. K prvnímu z účtů žalobce opakovaně uvedl, že jde o účet jiné osoby s tím, že původně považoval za jednodušší zasílání dávek na tento účet. Po upozornění, že musí jít o účet žalobce, tuto možnost ve formuláři přeškrtl. Druhý z účtů je účtem právnické osoby, která není účastníkem řízení o dávkách, a žalobce není oprávněn informace o takovémto účtu poskytovat. Dále žalobce formuloval (opakovanou) stížnost vůči postupu úřadu práce.
20. Vyrozuměním úřadu práce ze dne 8. 1. 2018 byla žalobci dána další možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí s tím, že v ní bylo mj. doslova uvedeno: *„Úřad práce ČR – krajská pobočka v P. [...] Vám sděluje, že se můžete vyjádřit k podkladům rozhodnutí ve věci žádosti o nepřiznání dávek příspěvek na živobytí.“*
21. Dne 9. 1. 2018 obdržel úřad práce sdělení F., podle něž společnost nemá se žalobcem ani jeho manželkou uzavřenu žádnou smlouvu o výkonu funkce jednatele, tyto funkce plynou již ze zakladatelské smlouvy společnosti, přičemž jednatele nepobírají již od počátku za výkon svých funkcí žádnou finanční odměnu.
22. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 17. 1. 2018 nebyl žalobci příspěvek na živobytí přiznán. Úřad práce své rozhodnutí odůvodnil tím, že hodnotil celkové majetkové a sociální poměry žalobce a jeho manželky, přičemž zjistil, že žalobce v prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech neuvedl, že vlastní byt na adrese O. č. p. X, P. - K. Úřad práce také považoval za účelové tvrzení žalobce a jeho manželky, že jsou bez příjmů, neboť zjistil, že oba jsou jednatelem F., která podle veřejně dostupných zdrojů kontinuálně provozuje výdělečnou činnost, a dokonce na webových stránkách této společnosti jsou u fakturačních údajů společnosti uvedena jejich jména, což dokládá, že jsou oprávněni disponovat finančními prostředky získanými výdělečnou činností uvedené společnosti. Za účelové považuje i prohlášení o bezplatném výkonu funkce jednatele a uzavírá, že žalobce i společně posuzovaná osoba mají možnost zabezpečit si své základní životní potřeby prostřednictvím výkonu funkce jednatele, o

čemž ostatně svědčí i skutečnost, že pro zajištění svého bydlení užívají bezplatně nemovitost patřící této společnosti. Dále úřad práce konstatoval, že provedeným šetřením na adresách J. ev. č. X, ev. č. X a ev. č. X, D. B., zjistil, že žalobce s manželkou provozuje výdělečnou činnost spočívající v prodeji p.-b. l., přičemž tento příjem také neuvedl. Přitom však byli podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi povinni osvědčit rozhodné skutečnosti pro přiznání dávky. Kromě toho správní orgán byl povinen ve věci provést sociální šetření, aby prověřil rozhodné skutečnosti, a mohl tak činit i neohlášeně. Úřad práce dále uvedl, že přihlédl i k faktu, že se žalobce zaevidoval jako uchazeč o zaměstnání až dne 21. 8. 2017 a dále k tomu, že i přes výzvu nedoložil výpis z účtu, který původně určil pro výplatu dávek. Požadovaný výpis sice odmítl doložit s tím, že se jedná o účet třetí osoby, avšak z jeho uvedení v žádosti plyne, že žalobce může disponovat s prostředky na tomto účtu. Pro účely řízení o dávce hmotné nouze přitom není podstatné, kdo je majitelem účtu. Úřad práce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, podle něž je žadatel povinen předložit výpis z účtu, který využívá, k osvědčení svých majetkových poměrů. To podle úřadu práce platí i pro účet patřící společnosti, jejímž jednatelem je žalobce. Závěrem úřad práce konstatoval, že žalobce vykonává funkci jednatele obchodní společnosti bez nároku na odměnu, neučinil kroky k tomu, aby změnil bezplatnou povahu výkonu funkce, a neprojevuje ani žádnou snahu o započetí jiné výdělečné činnosti. Úřad práce tak má za to, že svou nepříznivou životní situaci byl žalobce schopen překonat vlastními silami, přičemž nevyužil všechny své možnosti pro zlepšení své nepříznivé situace, čímž nesplnil povinnosti žadatele o dávku pomoci v hmotné nouzi.

23. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce včasné odvolání, v něm především uvedl, že neexistuje žádná bytová jednotka ve vlastnictví žalobce i společně posuzované osoby na adrese zmiňované úřadem práce, což vyplývá z katastru nemovitostí. Zisky právnické osoby nejsou ziskem (příjmem) jejích jednatelů, pokud jednatele nejsou současně společníky právnické osoby. Úřad práce obdržel opakovaně potvrzení, že jednatele příjem nemají a nejsou v zaměstnaneckém poměru. Žalobce se současně ohradil proti konstatování úřadu práce, že žalobce a společně posuzovaná osoba jsou oprávněni disponovat peněžními prostředky na účtu společnosti, a to z důvodu, že u fakturačních údajů na internetových stránkách společnosti jsou uvedena jména těchto osob. Ke skutečnosti, že mu F. poskytuje bydlení, uvedl, že žádný právní předpis neukládá, že za případně poskytnuté služby musí být poskytnuta výhradně finanční odměna. Žalobce dále uvedl, že považuje za lživé konstatování, že by on či jeho manželka svým jménem prodávali p.-b. l. Namítl také, že není jasné, proč by mu mělo být k tíži, že se přihlásil do evidence žadatelů o zaměstnání až dne 21. 8. 2017, resp. proč by tato okolnost měla mít jakoukoliv relevanci. Žalobce též popsal důvody původního uvedení účtu třetí osoby ve formuláři, který po zjištění (resp. upozornění přítomnou pracovnící úřadu), že ve formuláři musí být uveden výhradně účet žadatele o dávku, škrtnul. Namítl také, že o jeho žádosti muselo být rozhodnuto již dříve, když byl ve výzvě poučován o možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí o „*nepřiznání dávky*“. K údajně nedostatečné snaze o započetí výdělečné činnosti pak zdůraznil, že je evidován na úřadu práce a plní jemu ukládané povinnosti, a je tak zjevné, že má snahu o získání zaměstnání.
24. Do spisu byla dále založena odpověď m. adresovaná úřadu práce ze dne 20. 3. 2018 (patrně z jiného spisu), podle níž bankovní účet původně uvedený v žádosti je veden pro paní A. F., nar. X.
25. Žalovaný napadeným rozhodnutím dne 19. 4. 2018 odvolání žalobce zamítl a potvrdil prvostupňové rozhodnutí, přičemž argumentoval tím, že lze předpokládat, že žalobce má přístup k finančním prostředkům na účtu, který původně uváděl v žádosti. Žalobce nijak neprokázal, že není vlastníkem tohoto účtu. Ve shodě s úřadem práce žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30. Nevyhověl-li žalobce výzvě prvostupňového orgánu k předložení výpisu z tohoto účtu, neprokázal své sociální a majetkové poměry, proto bylo na místě podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi jeho žádost zamítnout. Parcely a nemovitosti uváděné v odvolání patří F. a nejsou proto posuzovány jako majetek žalobce či jeho manželky. S ohledem na to, že žalobce a jeho manželka jsou jednateli F., jejímž jediným společníkem je syn žalobce, mají nárok na podíl ze zisku, pokud jej společnost dosahuje. Pokud vykonává žalobce ve své těžké životní situaci činnost zcela zdarma a odmítá vykonávat jinou činnost pro zlepšení své situace, nelze jej považovat za osobu, která by potřebovala pomoc od státu. Ze sociálního šetření ze dne 30. 11. 2017 navíc vyplynulo, že žalobce inzeruje p. p. 1. Žalovaný proto shrnul, že žalobce nesplnil výzvu úřadu práce ze dne 9. 11. 2017, v důsledku čehož nebyly ověřeny jeho sociální a majetkové poměry (včetně manželky) podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 21. 4. 2018.

26. Soud dále provedl důkaz první stranou smlouvy o p. z. r. p. v t. l. č. X, z níž vyplývá, že smlouva měla být uzavírána mezi společnostmi T. s.r.o. a F. a dodací adresou byla K. V. ev. č. X, D. B. Důkaz byl proveden i sdělením Finančního úřadu pro S. k., územního pracoviště P. – z., ze dne 4. 4. 2018, kterým bylo na žádost úřadu práce sděleno, že F. je registrována k dani z příjmů právnických osob od 30. 6. 2012, v daňovém přiznání za roky 2016 a 2017 vykázala ztrátu, a nevznikla jí proto daňová povinnost, že své daňové povinnosti plní řádně a že jako převažující činnost uvádí r. č. Soud neprovedl dokazování listinami vztahujícími se k řízení o následné žádosti manželky žalobce o tutéž dávku podané dne 30. 4. 2018, protože pro soud je rozhodný skutkový stav ke dni vydání napadeného rozhodnutí; dané skutečnosti tak nejsou pro rozhodnutí soudu ve věci relevantní.
27. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a že obsahuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že byť lze v některých dílčích bodech žalobě částečně přisvědčit, žaloba jako celek není důvodná.
28. Podle § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se *osoba nachází v hmotné nouzi*, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), přičemž *si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo*.
29. Podle § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *není osobou v hmotné nouzi* (nestanoví-li tento zákon jinak) osoba, která není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě *osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem*, s výjimkou osoby, která je: 1. starší 68 let, 2. poživitelem starobního důchodu, 3. invalidní ve třetím stupni, 4. osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení, 5. osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci

jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec, 6. poživatelem příspěvku na péči ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), 7. nezaopatřeným dítětem, 8. uznána dočasně práce neschopnou, 9. práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti, 10. zaměstnancem, jemuž zaměstnavatel nevyplatil mzdu, plat, odměnu za práci nebo jejich náhradu v termínu jejich splatnosti.

30. Podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi *není osobou v hmotné nouzi* (nestanoví-li tento zákon jinak) osoba, která *prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním* (§ 11).
31. Podle § 11 odst. 2 písm. b) a c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se *zvýšením příjmu vlastním přičiněním* rozumí zvýšení příjmu *prodejem nebo jiným využitím majetku a vlastní prací*.
32. Podle § 12 odst. 1 písm. b) a c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se jako *možnost zvýšení příjmu vlastní prací* posuzuje zvýšení rozsahu a intenzity výdělečné činnosti a *možnosti vykonávat lépe placenou výdělečnou činnost*.
33. Podle § 12 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi se za *projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací považuje prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti ve smyslu odstavce 1, zejména aktivní součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce* ve spojitosti s evidencí uchazečů o zaměstnání, využitím služeb agentur práce, inzerce, nabídek výdělečné činnosti prostřednictvím internetu a korespondence se zaměstnavateli.
34. Podle § 13 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se rozumí zvýšením příjmu řádným uplatněním nároků a pohledávek uplatnění nároku na dávky státní sociální podpory.
35. Podle § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi *posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké*.
36. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
37. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi je žadatel o dávku povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav žadatele. Dle odst. 5 téhož ustanovení, nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.

38. Právní úprava pomoci v hmotné nouzi, jejíž dávky jsou dávkami nepojistnými, vychází z principu subsidiarity. Tato pomoc státu konkrétním osobám tedy nastupuje až v situaci, kdy dojde k prokazatelnému vyčerpání všech možností daných jinými instrumenty sociálního zabezpečení (pojištění), resp. po vyčerpání všech možností, které žadatel o dávky pomoci v hmotné nouzi ke zlepšení své situace měl [srov. BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a PAVELKOVÁ, M. Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář. Wolters Kluwer. Dostupné v Systému ASPI. (Právní stav komentáře ke dni 24. 4. 2019)]. Podmínky, za kterých lze žalobci jím požadovanou dávku příspěvku na živobytí poskytnout, stanoví § 21 a násl. zákona o pomoci v hmotné nouzi. K tomu aby tato dávka mohla být poskytnuta, je však nezbytné naplnění předpokladů uvedených v úvodních ustanoveních zákona o pomoci v hmotné nouzi, jež definují nejprve osobu, která je v hmotné nouzi, a následně též osobu, která v hmotné nouzi není, a současně je třeba, aby žadatel tyto rozhodné okolnosti osvědčil, neboť na něm leží důkazní břemeno, že zákonem stanovené podmínky naplnil.
39. Jakkoli z právní úpravy obsažené v zákoně o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že dávka příspěvku na živobytí je dávkou nárokovou (např. na rozdíl od třetí z dávek systému pomoci v hmotné nouzi – dávky mimořádné okamžité pomoci), nemění to ničeho na tom, že správní orgán musí posoudit, zda osoba splnila zákonem stanovené předpoklady, resp. zda došlo k naplnění podmínek pro přiznání dávky. Při hodnocení jednotlivých podmínek nároku orgán pomoci v hmotné nouzi užívá v určitých konkrétních případech správní uvážení. Typicky se jedná o postup při hodnocení, zda osoba je v hmotné nouzi podle § 3 odst. 3 a 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a dále při hodnocení situace, zda si osoba (společně posuzované osoby) může zvýšit příjem vlastním přičiněním či zda celkové sociální a majetkové poměry žadatele odůvodňují přiznání dávky (k tomu viz též výše citovaná komentářová literatura). Rozsah správního uvážení, které je správnímu orgánu ponecháno, je sice v případě příspěvku na živobytí omezenější než u dávek nenárokových, nicméně nadále zůstává významným faktorem pro výsledek řízení o podané žádosti.
40. Obecně pak platí, že povinností soudu je posoudit, zda správní orgány správně aplikovaly zákonná ustanovení a zda v rámci správního uvážení dodržely zákonem stanovené meze tohoto uvážení a nezneužily jej. Uvedené vyjádřil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002-46: „Úkolem soudu ve správním soudnictví je přezkoumat zákonnost napadeného rozhodnutí, tedy posoudit soulad napadeného správního rozhodnutí se zákonem. Úkolem soudu tak není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, nýbrž posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjišťoval skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem.“
41. Z napadeného rozhodnutí i prvostupňového rozhodnutí vyplývají důvody, pro které nebyl žalobce shledán osobou v hmotné nouzi ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) a c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Jakkoli jsou kritéria uvedená v zákoně o pomoci v hmotné nouzi stanovena poměrně podrobně, bylo na správních orgánech obou stupňů, aby v prvním kroku zhodnotily, zda je žalobce vůbec osobou v hmotné nouzi. Byť rozhodnutí postrádají výslovné odkazy na některá pro věc zásadní zákonná ustanovení (zejména § 3 zákona), je zřejmé, že jedním z hlavních důvodů, proč nebyla dávka přiznána, bylo to, že žalobce nedostatečně spolupracoval při osvědčení své sociální a majetkové situace, a skutečnost, že je svou nepříznivou situací schopen překonat vlastními silami, když nevyužil všechny možnosti, které měl k dispozici. Zdůrazněno bylo angažmá žalobce a jeho manželky ve F., kde jsou oba jednateli, přičemž dle jejich sdělení a sdělení společnosti nemají z tohoto zapojení žádný příjem (byť současně uvádějí, že bezplatně užívají objekt, který společnost vlastní, tj. že mají příjem nepeněžitě povahy).

42. Posledně popsaná situace je přímo zmíněna výše citovaným ustanovením § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, dle kterého není osobou v hmotné nouzi osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem. Vzhledem k tomu, že osoba v „obdobném vztahu vztahu pracovnímu“ není zákonem jednoznačně definována, lze v tomto smyslu též vycházet z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2004, č. j. 2 As 77/2003-47, dle něž „[f]unkce jednatele společnosti s ručením omezeným představuje ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, vztah obdobný vztahu pracovnímu. Takovou osobu proto nelze zařadit do evidence uchazečů o zaměstnání a nevzniká jí právo na hmotné zabezpečení.“ Jakkoli např. ustanovení § 25 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů definuje možného uchazeče o zaměstnání jako fyzickou osobu, která má na území ČR bydliště a která není společníkem nebo jednatelem společnosti s ručením omezeným nebo komanditistou komanditní společnosti nebo ředitelem obecně prospěšné společnosti anebo vedoucím organizační složky zahraniční právnické osoby vykonávajícím mimo pracovní právní vztah k této společnosti pro společnost práci, za kterou je touto společností odměňován a jeho měsíční nebo průměrná měsíční odměna spolu s případným výdělkem (odměnou) podle odstavce 3 přesáhne polovinu minimální mzdy (což podle v řízení doložených skutečností žalobce nenaplnuje), nic to podle soudu na výše uvedeném závěru zásadně nemůže měnit. Je tomu tak mimo jiné proto, že současně dalším důvodem pro vyhodnocení žalobce jakožto osoby, která není v hmotné nouzi, byl ten, že žalobcova snaha ke zvýšení svého příjmu vlastním přičiněním byla shledána nedostatečnou [§ 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Skutečnost, že žalobce byl v posledních třech měsících před podáním žádosti evidován na úřadu práce, přitom není v konkrétních okolnostech tohoto případu způsobila závěr správních orgánů vyvrátit.
43. Žalobci, který je společně s manželkou dlouhodobě jednatelem společnosti, aniž by z této činnosti měli příjem (bez ohledu na dlouhodobé hospodaření konkrétní společnosti), a který se až v poměrně krátké době před žádostí o dávku hmotné nouze přihlásil jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce, skutečně mohlo být, a to i se zohledněním § 12 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, vytknuto, že se dostatečným způsobem nesnažil o zvýšení příjmu vlastní prací, a že tedy nebylo namístě, aby mu byly poskytovány dávky, které jsou až posledním instrumentem v systému sociálního zabezpečení. V této souvislosti nejde jen o to, že manželka, která je osobou společně posuzovanou a která je v obdobné situaci jako žalobce, dle všeho nebyla na rozdíl od něj přihlášena jako uchazeč o zaměstnání. Podstatné je, že z podkladů ve správním spise plyne, že žalobce i s manželkou vykonávali ve F. funkci jediných jednatelů a zjevně se podstatným způsobem podíleli na jejím chodu. Nejen, že oba byli uvedeni jako fakturační kontakt společnosti, takže zjevně řešili související záležitosti. Společnost dokonce vykazovala, že nemá vůbec žádné zaměstnance, z čehož vyplývá, že jedinými osobami, které byly z povahy své funkce povinny zajišťovat činnost společnosti, byli jen její jednatelé (pro společníka taková povinnost z právní úpravy nevyplývá). Lze tedy zcela důvodně předpokládat, že žalobce a jeho manželka obstarávali veškeré podstatné činnosti spojené s podnikáním F., aniž by v této souvislosti vykazovali jakýkoliv příjem. To je značně nestandardní a přinejmenším pochybná situace, která prohlášení žalobce a jeho manželky, že nemají žádné příjmy, podstatnou měrou zpochybňovala. Přitom je to žalobce, koho v řízení o jeho žádosti tížilo důkazní břemeno a kdo byl povinen přinejmenším osvědčit (tj. učinit pravděpodobným), že je osobou v hmotné nouzi.
44. Žalobce ostatně sám v průběhu správního řízení vyvrátil poskytnuté údaje tím, že poukázal na to, že má možnost bezplatně využívat nemovitosti F. Tato skutečnost vytvářela na jeho straně, resp. na straně jeho manželky příjem, byť jen nepeněžitý, ve výši obvyklého nájemného za obdobnou nemovitost. Proto v řízení předložená prohlášení žalobce a jeho manželky o nulových příjmech byla nepravdivá. Ostatně pokud F. poskytovala svým jednatelům bezplatné bydlení, musela z tohoto nepeněžitého příjmu svých jednatelů odvést za žalobce a jeho manželku daň [srov. § 3

odst. 2 a § 6 odst. 1 písm. c) bod 1 a odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů]. Bylo by zvláštní, kdyby tentýž nepeněžitý příjem žalobce a jeho manželky podléhající dani z příjmů nebyl z hlediska dávek pomoci v hmotné nouzi relevantní.

45. Pokud přitom v této souvislosti žalobce poukazoval na to, že by stát měl být rád, že si nenechává od F. odpovídající nájemné fakturovat a že nežádá v dané souvislosti jiné dávky, nelze mu dát zcela za pravdu. Dávky pomoci v hmotné nouzi totiž představují hierarchicky poslední stupeň podpory ze sociálního zabezpečení poskytovaného státem, který přichází do úvahy jen tam, kde žadatel nemá nárok na dávky jiného charakteru. V tomto směru z § 13 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že žalobce by mohl být uznán za osobu v hmotné nouzi teprve tehdy, pokud by neměl ani nárok na dávku příspěvku na bydlení podle § 24 a násl. zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.
46. V dané situaci nelze ani přehlédnout, že nejen matka žalobce, pro niž je veden účet původně uvedený v žádosti o dávku, ale i F. představují vůči žalobci a jeho manželce osobu blízkou (srov. § 22 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, popř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014, Rc 53/2014), a pro účely posuzování nároku na dávku pomoci v hmotné nouzi je tak třeba k možnostem využívání majetku poskytovaným těmito osobami blízkými přihlížet (srov. větu druhou § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). I z webových stránek této společnosti bylo zjevné, že je provozována jako rodinný podnik, přičemž žalobce s manželkou měli na tomto provozu jako klíčové ovládající osoby zásadní podíl. Nelze tedy významné indicie nasvědčující tomu, že žalobce s manželkou může částečně využívat majetek této společnosti, přehlížet a bylo zcela namístě, aby těmito otázkám správní orgány věnovaly náležitou pozornost a kladly k nim otázky. Pokud žalobce i jeho manželka věnovali svůj čas a úsilí této společnosti, bylo zcela na místě, aby se dožadovali odpovídající odměny za takto vykonávanou činnost. Pokud tak dosud neučinili, ač k tomu ze své pozice měli potřebné možnosti, lze to skutečně vykládat jako nedostatečnou snahu o zvýšení vlastních příjmů v souvislosti s vykonávanou prací ve smyslu § 12 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
47. Žalobě lze částečně přisvědčit v tom, že prvostupňové rozhodnutí skutečně obsahuje chybné posouzení v otázce (údajného) vlastnictví bytové jednotky žalobcem v P. – K. a že žalovaný se k této odvolací námitce přímo nevyjádřil. Prostým nahlédnutím do výpisu z katastru nemovitostí založeného ve správního spisu je možné ověřit, že žalobce je s minimálním podílem toliko jedním z mnoha spoluvlastníků nebytového prostoru v budově v k. ú. K., a nikoli vlastníkem bytové jednotky, jak uvedl úřad práce. Na druhou stranu je však zjevné, že napadené rozhodnutí se již o tuto skutečnost neopírá, když za dostačující pro zamítnutí podané žádosti považuje jiné otázky (nedostatečnou snahu získat příjmy výkonem jednatele činnosti či jinak a nedoložení výpisu z účtu, na nějž původně chtěl žalobce dávku vyplácet). Proto tyto vady samy o sobě nejsou způsobilé zpochybnit zákonnost napadeného rozhodnutí. Současně nelze ani přehlédnout určitou relevanci zjištění z katastru nemovitostí. Skutečnost, že žalobce, popř. i jeho manželka vlastní určité nemovité věci, byť by i jejich hodnota byla zanedbatelná, avšak ve svých prohlášeních současně uvádí, že žádné nemovité věci nevlastní, totiž značně podřívá důvěryhodnost takových čestných prohlášení a plně odůvodňuje v nepřítomnosti přesvědčivého vysvětlení, proč žadatel a společně posuzovaná osoba v řízení předložili nepravdivá čestná prohlášení, zamítnutí takové žádosti pro neunesení důkazního břemene žadatele. Lze též připomenout, že žalobce nevlastní jen podíl na nebytové jednotce v P., ale s manželkou též podíly na dalších pozemcích v P. a v K., byť se patrně nejedná o reálně zpeněžitelný majetek.
48. Za dané procesní situace považuje soud za podloženou i pochybnost správních orgánů obou stupňů, zda žalobce nevykonával výdělečnou činnost spočívající v p. p.-b. l. Z úředního záznamu

prvostupňového orgánu z místního šetření konaného dne 30. 11. 2017, který je použitelným důkazním prostředkem (na rozdíl od úředního záznamu o podání vysvětlení, kde to zapovídá § 137 odst. 4 správního řádu) a k němuž se žalobce měl možnost vyjádřit, vyplývá, že na plotě u ch. ev. č. X byla velká reklamní cedule „P. m. P. l.“ s telefonickým kontaktem na manželku žalobce, která potvrdila, že nebude problém p.-b. l. prodat, přičemž i na vývěsce osadní klubovny měl viset inzerát žalobce, který nabízel akci na p. p.-b. l. Je sice pravdou, že závěry správních orgánů by byly přesvědčivější, kdyby byly pořízeny a do spisu založeny fotografie reklamní cedule a inzerátu na p. p.-b. l., popř. nahrávka údajného telefonického hovoru, v němž měla úředním osobám manželka žalobce potvrdit možnost zakoupení p.-b. l. (protože v dané věci by se jednalo o podnikatelskou nabídku, nebyl by patrně důvod upřednostnit v dané situaci právo na ochranu osobnosti nahrávané osoby jednající za podnikatele a jednalo by se o důkaz pořízený zákonným způsobem), nicméně pro samotné zpochybnění čestných prohlášení žalobce a jeho manželky, že nevykonávají žádnou výdělečnou činnost, se jednalo o podklad zcela dostačující. Byť nelze ani vyloučit žalobcem naznačovanou variantu, že p. p.-b. l. představoval v daném případě také podnikatelskou činnost F. (s ohledem na žalobcem předloženou první stránku smlouvy o p. z. r. p. se to naopak jeví být pravděpodobným), třebaže přímo nebyl inzerován na jejích webových stránkách, bylo na žalobci, aby konkrétními důkazními prostředky (např. fakturami či jinými účetními doklady F. vztahujícími se k obchodu s p.-b. l. nebo právě uvedenou smlouvou) vyvrátil oprávněné pochybnosti správních orgánů. To však žalobce neučinil, když pouze popíral takové zjištění, aniž by se s obsahem úředního záznamu seznámil a vyjádřil se ke konkrétním zjištěním. Nelze tak vyčítat správním orgánům, že jejich pochybnosti o pravdivosti prohlášení žalobce i v této otázce přetrvávaly.

49. Pokud jde o problematiku nesplnění výzvy k předložení výpisu z účtu původně zamýšleného pro výplatu dávky, zde soud konstatuje, že správními orgány zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, se nevyjadřuje k možnosti požadovat předložení výpisu z účtu osoby odlišné od žadatele či osoby společně posuzované. Na druhou stranu tento rozsudek zřetelně ukazuje na povinnost žadatele osvědčit své sociální a majetkové poměry, což může zahrnovat právě i povinnost předložit výpisy z bankovního účtu ovládaného žadatelem. Nejvyšší správní soud zde konstatuje, že „*ustanoveními § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2 [zákonu o pomoci v hmotné nouzi] se důkazní aktivita (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku, resp. i na osoby, jimž dávka byla dříve přiznána (příjemce). Pokud tedy správní orgán příjemce vyžve k doložení výpisů z účtů tak, aby bylo toto břemeno splněno, a zároveň tak nečiní šikanózním, bezúčelným či nepřiměřeně zatěžujícím způsobem, jedná v souladu se zákonem.*“ Je-li důkazní břemeno na žadateli o dávku a za situace, že žalobce nejprve předmětné číslo účtu uvedl jako cílový účet pro výplatu dávek, aby jej následně přeskrtl a tvrdil, že tento účet není jeho, je pochopitelné, že prvostupňový orgán ve svém uvážení, zda žalobce naplňuje definici osoby v hmotné nouzi či nikoli, vzal tuto skutečnost v potaz. Za takového stavu lze považovat výzvu správního orgánu k doložení výpisů z takového účtu, z nějž zjevně měl mít žalobce možnost vyplacené dávky čerpat, za akceptovatelnou.
50. Nelze přehlédnout, že osoby v hmotné nouzi bývají mnohdy zatíženy exekucemi (stejně jako žalobce) a mnohdy využívají v dané situaci alternativní postupy, jak si uchovat alespoň omezenou možnost využívat bezhotovostní platební styk bez prakticky automatického zásahu exekutora, a to za pomoci využití bankovních účtů spřízněných osob, které jim to umožní. Jakkoliv takový postup dlužníků zjevně není plně legální, správní orgány činné na úseku dávek pomoci v hmotné nouzi musí počítat i s takovou faktickou situací a zahrnout ji do svých úvah při prověřování skutečného stavu tam, kde to přichází s ohledem na zjištěné skutečnosti do úvahy. Žadatel samozřejmě nemusí být schopen na takovou výzvu požadované výpisy z účtu poskytnout, protože je jednak nemusí mít k dispozici a jednak takové využívání cizího bankovního účtu rozhodně nemusí obnášet jeho výhradní využívání žadatelem, což je třeba respektovat, ale

nepochybně by měl na takovou situaci přinejmenším reagovat odpovídajícím konkrétním vysvětlením a důkazními prostředky např. v podobě prohlášení majitele účtu apod., které by mohly podložené pochybnosti správního orgánu o skrytém vlastnictví peněžních prostředků rozptýlit, nechce-li čelit zamítnutí podané žádosti z důvodu nespolupráce a neunesení důkazního břemene ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Lze tedy konstatovat, že žádost o předložení výpisů z účtu, u něž dal žadatel najevo, že s ním může disponovat, není bezúčelná ani šikanózní, neboť nepochybně může přispět k řádnému zjištění skutečností rozhodných pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi, a zároveň není ani nepřiměřeně zatěžující, neboť správní orgán nemá možnost danou informaci získat jinak. Z obdobných důvodů shledává soud za akceptovatelnou i úvahu prvostupňového orgánu, pokud požadoval předložení výpisů z bankovního účtu žalobcem řízené F., byť nepředložení dokladů ve vztahu k němu již žalovaný žalobci v napadeném rozhodnutí nevyčítal. Byl-li žalobce s manželkou uveden přímo jako fakturační kontakt, bylo vysoce pravděpodobné, že k tomuto účtu mají oba přístup a že jej mohou fakticky využívat i pro své potřeby, zejména jedná-li se o rodinný podnik, jehož jediným společníkem je jejich syn a za něž jsou oprávněni jednat jen oni dva.

51. Byť se ze správního spisu jeví, že žalovaný musel vědět, kdo je vlastníkem účtu uváděného původně v žádosti, protože ve správním spise předloženém soudu byla založena (byť ne chronologicky) zpráva m. odhalující totožnost vlastníka účtu datovaná z doby vedení odvolacího řízení, žalovanému soud dává za pravdu v tom, že žalobce neunesl své důkazní břemeno, jelikož neosvědčil, že je společně s manželkou osobou v hmotné nouzi. Na výzvu k předložení výpisů z účtu, na něž chtěl původně vyplácet dávky, totiž reagoval od počátku odmítavě a teprve v odvolání zmínil, že účet je osoby blízké, která by mu peníze prostě předala v hotovosti, a že do toho správnímu orgánu nic není. Odmítavé reakce žalobce v průběhu správního řízení neprovázené vesměs žádnými důkazními návrhy rozhodně nebyly ani podle názoru soudu způsobilé napravit pochyby vyvolané nepravdivě vyplněnými prohlášeními o majetkových poměrech žalobce a jeho manželky a souvisejícími zjištěními úřadu práce, a lze tak (i s respektem k šíři správního uvážení, jež je správnímu orgánu v těchto souvislostech zákonem přiznáno) přijmout závěr žalovaného, že žalobce řádně neprokázal své sociální a majetkové poměry.
52. Důvodná není ani námitka žalobce, že úřad práce „měl jasno“ ohledně svého negativního rozhodnutí o dávce, když ve vyrozumění o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí uvedl slovní spojení „*nepřiznání dávky příspěvek na živobytí*“. Soud k tomu podotýká, že konstrukce uvedená v § 75 zákona o pomoci v hmotné nouzi je takového charakteru, že rozhodnutí se vydává zpravidla pouze v případech, kdy dávka není přiznána. V případech, je-li dávka přiznána, rozhodnutí se nevydává, ale zašle se jen oznámení a přistoupí se přímo k výplatě dávky, přičemž není důvodu vyzývat účastníka k vyjádření se ke shromážděným podkladům. Úřad práce však v tomto případě měl povinnost dle § 36 odst. 3 správního řádu vyrozumět žalobce o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí, což také učinil. Z logiky právní úpravy tak nebylo nutné variantně uvádět též slovo „*přiznání*“, neboť již ze samotné skutečnosti zaslání takové výzvy muselo být právně orientované osobě zřejmé, že správní orgán zvažuje možnost nepřiznání dávky, resp. že pro nedostatečné osvědčení skutkového stavu hrozí zamítnutí žádosti. Daná výzva přitom slouží právě tomu, aby žadatel mohl na zjištění správního orgánu včas reagovat, chybějící skutečnosti doplnit a ke skutečnostem hovořícím v jeho neprospěch dodat potřebná vysvětlení tak, aby rozptýlil pochybnosti panující o rozhodných skutečnostech. Je sice pravdou, že v důsledku vadného slovosledu postrádá formulace „[...] *Vám sděluje, že se můžete vyjádřit k podkladům rozhodnutí ve věci žádosti o nepřiznání dávky příspěvek na živobytí*“ smysl (žalobce nežádal o nepřiznání dávky), jako výzva k procesní aktivitě žalobce však tento přípis ob stojí. Postup úřadu práce tak byl v této otázce v jádru správný, byť ne nejvhodnější.

53. Nad rámec žaloby soud zjistil, že výrok napadeného rozhodnutí žalovaného obsahuje doslova toto znění: „Podle ustanovení § 90 odst. 5 *zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, se odvolání zamítá a výše uvedené usnesení se potvrzuje.*“ Předmětem přezkumu žalovaného však bylo rozhodnutí úřadu práce, nikoli usnesení. Vzhledem k tomu, že v návěti výrokové části je správně uvedeno slovo „rozhodnutí“ a ze správního spisu je nepochybné, jaké rozhodnutí je žalovaným potvrzováno, nepovažuje soud ani tuto dílčí vadu (odstranitelnou vydáním opravného rozhodnutí ve smyslu § 70 správního řádu) za závažnou.
54. Soud proto uzavírá, že zjištěné dílčí vady rozhodnutí neměly dopad na zákonnost výroku napadeného rozhodnutí, neboť ob stojí závěr žalovaného, že žalobce není osobou, která by byla v hmotné nouzi, neboť prokazatelně nečinil dostatečné kroky ke zvýšení vlastního příjmu požadavkem na odpovídající odměnu v souvislosti s výkonem jednatelské funkce [ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) a § 12 zákona o pomoci v hmotné nouzi], a že žalobce nedostatečně reagoval na výzvy prvostupňového orgánu k prokázání jeho sociálních a majetkových poměrů, což mělo za následek neosvědčení skutečností rozhodných pro dávku [ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) a odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Početnější vady prvostupňového rozhodnutí žalovaný zúžením důvodů pro zamítnutí žádosti napravil. Na základě toho soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
55. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšného žalovaného, tomu nelze podle § 60 odst. 2 s. ř. s. náhradu nákladů řízení přiznat.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 18. prosince 2019

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce